

TELEGRAFUL ROMAN.

Împare Marția. Joi și Sâmbătă

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl., 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiececane Sibiu strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5043 Scol.

CONCURS.

La începutul anului școlar 1895/96 sunt a se conferi din fondurile archidiececane următoarele stipendii:

1. Un stipendiu de 50 fl. din fundațiunea „Peioviu” pentru studenți de scôlele medii.

2. Un stipendiu de 30 fl. din fundațiunea „Ecaterina Rațiu” pentru studenți de ori ce categorii.

Aspiranții la aceste stipendii au să-și asternă suplicele la Consistoriul archidiececun până la 15 August st. v. a. c. instruite cu următoarele documente:

a) Atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparțin, că sunt români gr. or.;

b) Atestat școlar despre progresul făcut în studii în anul din urmă respective testimoniu de maturitate;

c) Atestat medical, că sunt sănătoși;

d) Atestat dela primăria comunală despre pozițiunea socială și starea materială a părinților lor și

e) Eventual alte atestare recomandătoare.

Suplicanții au a numi în suplicele lor și institutul de învățământ, la care vor să-și facă studiile.

Sibiu, 15 Iuliu, 1895.

Consistoriul archidiececan.

Zacharie Boiu,
aseșor consistorial.

Sibiu 17 Iuliu 1895.

Evenimentele din orient încep a lua dimensiuni tot mai mari și forme tot mai pronunțate, și nu e departe timpul, când va întrevini diplomația europeană pentru potolirea focului.

Cumcă mișcarea din Macedonia s'a făcut la instigarea Rusiei prin agenți din Bulgaria și cu conlucrarea guver-

nului bulgar, despre acesta acum nime nu se mai îndoiesce, în special nu acum în fața stărilor de lucruri din Sofia după omorirea lui Stambulow.

Deja acest fapt în sine a compromis totă autoritatea guvernului actual bulgar.

Europa întrégă se indignază de acest fapt barbar, guvernul bulgar însă stă cu mâinile în sin, și principele, care e chemat să salveze onórea țerei și a tronului cel puțin pentru ochii lumii, stă în platonice neactivitate la băi, și lasă frâu liber elementelor revoluționare

Ce rol trist jôcă guvernul din Sofia, au documentat lucrurile întâmplare după uciderea lui Stambulow.

S'a întâmplat barbarismul ne mai pomenit în vécul nostru, că Stambulow nici pe catafale nu a fost cruțat de tirania ucigașilor. La înmormântare poliția a stat la o parte și a privit cum mulțimea fanatisată a atacat cosciugul, a împușcat în carul cu corónele de pe cosciug, și a insultat pe reprezentanții puterilor străine.

Și pe când asupra cosciugului lui Stambulow se aruncau primele glii de pământ, mulțimea fanatisată cu musică și prin strigături demonstăra la mormântul celor executati pentru încercare de a submina ordinea publică.

Nu mult după acele scene revoluționare s'a arangiat o demonstrațiune la mormântul celor ce au împușcat pe fostul ministru de justiție Belcev, cu care ocaziune s'au ținut cuvântări șgometóse contra erei lui Stambulow.

Și guvernul în fața acestora stă cu mâinile în sin.

Ținuta acesta a guvernului demonstăra nu neputință, ci conivență cu asasinii lui Stambulow.

Deputațiunea bulgară într'aceea se prezentă înaintea țarului Rusiei, carele o asigură, că el ertă păcatele poporului bulgar, și nu l va lipsi de proriginul seu.

Din însuși mărturisirile deputațiunei reese, că ea a mers la țarul Rusiei cu consensul principelui Ferdinand.

Pe lângă aceste fapte, cari prezentă în adevărată lumină ținuta guvernului bulgar, se mai adaugă altele, cari scot la ivélă legătura dintre guvernul bulgar și răscolă din Macedonia.

Guvernul bulgar a pierdut terenul de sub picioare, și aji el nu mai dominează situațiunea.

Dela asasinarea lui Stambulow politica Bulgariei o conduc masele de pe strade.

Politica europeană privește cu îngrijire spre Orient. Ambasadorii puterilor europene au cerut satisfacțiune pentru insultarea consulilor străini cu ocaziunea înmormântării lui Stambulow.

Cumcă în Orient se pregătesc lucruri cu grave urmări, se vede din măsurile preventive luate de către statele vecine.

După scirile mai prospete guvernul Sârbiei în fața încurcăturilor din Orient a trimis pe fostul regent și ministru-president Ristici la monarhul nostru spre a implora scutul monarhiei austro-ungare.

Pasul guvernului sârbesc a dat signalul de alarm, și toate diarele din monarhie se ocupă serios cu încurcăturile din Orient.

Să ventilăză idea unui congres european, care ar autorisa România să între cu armata în Bulgaria, și să restabileze ordinea.

În acest cas trebuie să avem în vedere un nou rășboiu oriental, deoarece Rusia a promis ajutoriu bulgarilor și mandatul puterilor europene ar sta în fața îndărătniciei Rusiei, care din nou a aruncat tăciunile aprins în peninsula balcanică.

Evenimentele în Orient încep a lua forme tot mai pronunțate, și de-

odată cu mórtea lui Stambulow a cădut stâlpul, care susține independența Bulgariei.

Stăm în fața evenimentelor, cari ușor pot pune întreg Orientul în flacări.

Revista politică.

Ministrul de culte și instrucțiune publică, Dr. Vlassics, a trimis mai în zilele trecute magistratului din Budapesta o adresă nostimă. El întreabă, dacă n'ar fi bine, pentru-ca elevii din scôlele elementare să nu fie prea îngâmădiți cu studiile, ca limba germană să nu mai fie obiect obligat de învățământ. Ministrul își motivează părerea cu următoarele 3 afirmațiuni: 1. Elevii, cari vreau să învețe limba germană, o pot învăța în scôlele medii. 2. În scôlele primare sunt prea îngâmădiți cu studiile. 3. Dacă ar fi elevii scutiți de limba germană, atunci scôlele primare și ar pute implini mai ușor misiunea lor principală, misiunea națională!

Înțelege totă lumea, numai e trebuință de comentariu!...

Deși nu toate versiunile, cari vin în public despre situația din Macedonia, nu merită creșământ, totuși nu putem trece cu vederea scirea, că vaporul „Gagarin” al societății dunărene a transportat de curând numeroși indiviți îmbrăcați în civil și înarmați la Lompalanka, de unde s'au dus în Macedonia. Se dice despre ei, că ar fi fost soldați și oficeri rusesci. Tot așa s'a început și în 1876 transportul așa numiților voluntari rusesci.

Există și o altă versiune, că insurgenții din Macedonia sunt spriginiți de deputații bulgari ruseofili și de Evloghie Georgiew, un mare bogătan din Bucuresci, care dispune peste mai multe milióne și are o bancă

FOIȚA

Povestire științifică.

Carburul de calciu și acetilenul. — Producția alcoolului artificial.

Acetilenul a fost descoperit de Berthelot, care a arătat toate aplicațiunile publice ale acestui gaz. El se pôte prepara în mai multe feluri, în general se obține descompunând o materie organică prin căldură.

Reacțiunile de laboratoriu neputând da o producțiune industrială de acetilen, se perduse speranța de a utiliza acest gaz așa de bogat în aplicațiuni de tot felul, când întâmplarea se însăreacă să resôlve problema

În 1894 dl L. J. Wilson încercă să prepare calciu încălând într'un cuptor electric un amestec de calce și de antracit în pulbere; el obținu o masă grea, cu aspect metalic, care nu era calciu. Aruncând acest produs într'un vas cu apă, ce degagiă un gaz care răspândea un miros infect și ardea cu o flacără funinginosă. Astfel dl Wilson, grație întâmplărei, găsi mijlocul de a prepara acetilenul în chip economic prin amestecul a două substanțe efine: var și cărbune. Carburul de calciu astfel preparat, tratat cu apă, dă naștere acetilenului.

Acesta fiind principiul, mai multe mijloce au fost preconisate pentru prepararea carburului de calciu.

Di Wilson ia un amestec de 20 părți var și 12 părți cărbune (cok, antracit, grafit, cărbune de lemn) pe care le încăldește într'un cuptor electric. Aparatul cere o forță de 4—5000 amperi.

Cuptorul Wilson are câte-va inconveniente: micile cantități de carbur obținute, necontinuitatea producțiunei, impuritatea produsului și în fine imposibilitatea de a su-praveghia mersul operațiunei.

Cuptorul electric al dlui Moissan în-lătură toate inconvenientele semnalate.

Costul carburului de calciu, după datele americane ar fi:

1200 livre engleze de cărbune pulverizat	12.50 lei
2000 livre engleze de var pulverizat	20.00 „
180 cai electrice timp de 12 ere	30.00 „
lucru	12.50 „
200 livre engleze carbur de calciu	75.00 „
2000 livre engleze carbur acetilen	187.00 „

După, dl Lewes însă carburul se pôte obține cu preț de 100 de lei tona, acetilenul revenind atunci la 24.40 pentru 100 a.

m. c., căci o tonă de carbur dă aprópe 4000 m. c., de gaz.

Acetilenul (C_2H_2) e un gaz transparent cu un miros pătrunzător, amintind pe acel a usturóului. El arde cu o flacără funinginosă și detună cu violență.

În presența a două volume de oxigen, cu arama și cu argintul, formăză de asemenea a amestecături esplosibile.

Acest gaz e fôrte primejdios pentru om; el lucrăză în același chip ca oxidul de cărbune, asfixiând organismul.

O proprietate interesantă a acestui gaz e marea sa proprietate de a lumina; în adevăr, puterea sa luminătoare e de 15 ori mai mare ca aceea a gazului de iluminat.

D. Lewes propune, pentru iluminatul în mic cu acetilenul un cilindru de oțel conținând 400 gr. de carbur și o cantitate de apă proporțională; un mic bec cu flacără lată care ar da o lumină de 20 luminări engleze timp de 10 ore cu o consumație de 15 litre de gaz pe óră.

O altă aplicațiune a acetilenului este convertirea gazurilor sêrace în gazuri bogate remediind slabei puteri de iluminare a gazului ordinar.

În fine flacără acetilenului ne având după d. Lewes, decât o temperatură de 100°, cu egală putere de luminat el încălzește camerile de gase ori mai puțin decât gazul

Luminatului cu acetilen i-s'a imputa că atacă cuprul și argintul.

Remediul e simplu, neîntrebuințându-se decât terul pentru becuri.

Pe de altă parte acetilenul e toxic și face cu aerul amestecuri esplosibile; ajunge pentru a înlătura aceste inconveniente, a ventila bine sălile luminate cu acetilen și a veghia ca arderea să fie completă.

Avantagiile ce le presintă însă acest gaz, sunt cu mult mai mari decât inconveniente. El luminează de 15 ori mai mult decât gazul ordinar, nu costă decât 2 lei 40 suta de m. c., și produce ardând mai puțin vapor de apă și acid carbonic.

Întrebuințarea sa e indicată pentru luminarea publică și de curând consiliul comunal al Parisului (Bulletin municipal officiel), invită administrația a studia aplicațiunile luminatului cu acetilen.

Unul din produsele cele mai interesante ce se pot produce cu furnalul electric este carburul de calciu care descompunându-se în presența apei, produce acetilenul, gaz cu o putere luminătoare fôrte mare și care în curând se va întrebuința la iluminat.

Acetilenul obținut cum dîserăm mai sus, mai pôte servi și la producția alcoolului pur și fôrte ieftin.

Tona de carbur de calciu preparată cu forța idraulică revine la 100 lei, și o tonă

în capitala României. Acesta stă în legătură cu societatea panslavistă din Petersburg și a avut de curând conveniri secrete cu Karavelow și cu Petcow. Pentru că purtarea lui Karavelow a atras atențiunea poliției din Bucuresci, el a plecat la Petersburg.

* * *

Cercurile politice din capitala Turciei împreună cu guvernul otoman au întors foia față cu Bulgarii din cauza deputațiunii, care s'a dus la Petersburg și din cauza atentatului săvârșit asupra lui Stambulow. Bunăvoința, care a avut-o Turcia față cu Bulgaria, încrederea, care a pus-o în viitorul ei, pare că a dispărut deodată, ambele evenimente amintite au creat și puterilor europene, cari jocă prin reprezentanții lor din Constantinopol un mare rol în cestiunea orientului, o poziție foarte neclară, nici acestia nu știu până acum, cum se se poarte față cu Bulgaria. — Trist lucru pentru Hecuba lui Bismarck!

* * *

Scirile mai nouă din Sofia constată, că mai toate bandele revoluționare din Macedonia au fost total nimicite, un oficer care a sosit dela granița țării, comunică că p'acolo e liniște completă. În zilele din urmă au sosit 200 de străini desarmați; ei au fost duși în interiorul țării. Se susține, că comitetul central al revoluționarilor a dat ordin subcomitetului, ca pentru moment să suspende ori și ce agitațiune.

Versiunea, care am adus-o noi în numărul trecut, despre unul cu numele Spiricostov, este desmintită chiar de presidentul comitetului macedonean.

Guvernul din România caută să suprimă ori și ce încercări de agitațiune pentru Macedonia. Un individ cu numele Spiru Ivanow, căruia i-a succedat să seducă pe 17 străini, ca să plece în Macedonia și aceia dintre ei, cari n'au avut pas, au fost espulsați. Ori-ce corupere cu bani în acest sens e urmărită judecătorește.

Să vede, că România, acum ca în totdeauna, este o țară de ordine pentru Orient și o sigură garanție pentru pace.

* * *

Un corespondent al ziarului „N. Fr. Presse”, a avut o convorbire cu deputațiunea bulgarilor, care a fost la Petersburg. Estragem din acest interviu și noi următoarele:

Metropolitul Climent nu e om bătrân, are 55 de ani și o figură orientală. Sufletul deputațiunii a fost Te-

de carbur de calciu descompusă prin apă dă 4.090 m. c. de acetilenă.

În aceste condițiuni procedeul d-nului Villon permite a obține alcool cu preț de 0.35 lei klgr., preț care s'ar pute reduce la 0.30 lei utilizând forța motrice pentru a produce carburul de calciu și hidrogenul prin electroliză în loc de a-l prepara prin zinc și un acid.

Din punctul de vedere practic, ameliorând reactivul absorbant și înlocuind acidul printr-o sare care se regenerează continuu, alcoolul pur la 93° nu costă mai mult de 0.15—0.20 lei klgr.

Etă și reacțiunile care permit producerea alcoolului cu acetilenul.

Sulfatul de protoxid de crom amoniacal absorbind acetilenul, îl transformă la cald în etilen. Reactivul se prefacă în sulfat de peroxid, care trebuie redus cu hidrogenul produs de zinc și un acid pentru a-i reda puterea absorbantă; acțiunea aceasta, am văzut mai sus, se obține mai economic producând hidrogenul prin electroliză.

Etilenul produs este absorbit de acid sulfuric cald la 80°—85°, care îl transformă în acid sulfo-vinic. Acest acid e amestecat cu apă și fiert, alcoolul se degajază. Servindu-se de o colonă de destilațiune se poate obține alcool la 90°—96° centesimale.

(„Timpul”.)

odorow, un avocat cu vervă din Ruscuc. El face impresiunea unui om puternic și energic care merge numai după temperamentul și capul său. Toți fac impresiunea unor oameni oboșiți de o călătorie de 5 săptămâni; în cele politice sunt foarte rezervați.

Toți sunt încântați de primirea, ce li s'a făcut în Rusia; la atâta bunăvoință și dragoste nu s'au așteptat. Scopul lor a fost dublu: să depună o cunună de aur pe mormântul lui Alecsandru III. și să informeze Rusia despre adevărata situațiune din Bulgaria.

Teodorow a afirmat, că călătoria în Rusia s'a făcut în bună înțelegere cu principele Ferdinand.

Întrebat despre cuprinsul întrevorbirei, care a avut-o Metropolitul Climent cu țarul, Teodorow a zis, că nu-l poate comunica pressei precum n'au comunicat la timpul său nici Stambulow și nici Stoilow întrevorbirea ce o a avut cu împăratul Francisc Iosif I.

Trecând la cestiunea cu atentatul lui Stambulow avocatul Teodorow a zis: de *mortuis nihil nisi bene*. Totuș eu protestez contra acuzelor, ce se aruncă asupra principelui și a guvernului. Este notoric, că atât principele cât și ministrii bulgari au arătat multă bunăvoință față cu Stambulow. Acesta nu numai că n'a avut nici popularitate, dar a fost un om urât de toată lumea (?) Guvernul n'are nici un motiv, să-și dea demisia din cauza acesta; versiunea, că principele Ferdinand nu se va mai întorce în țară, e o fabulă. — În ce privește relațiunile Bulgariei cu Astro-Ungaria, zise Teodorow, nu e nici un motiv, ca să se strice. Pot susține aceste relațiuni și atunci, când noi ne-am pus pe un picior mai bun cu Rusia (?) — Asupra promisiunilor Rusiei în cauza recunoșterii principelui, Teodorow n'a vorbit, se discute, zicând, că politica este ternă cade peste tot în competența guvernului, er nu a deputațiunii. — Astfel a vorbit Teodorow, mai târziu a aflat totuș corespondentul, că comisia de cercetare a Sobraniei nu și-a terminat misiunea nici după omorirea celui mai urât om de partid, alui Stambulow, ci și-o va continua și contra complicilor acestuia.

* * *

În fine deputațiunea mărturisi, că își va da raportul său înaintea Sobraniei, care a trimis-o.

Se înțelege, că cestiunile capitale nici aici nu se vor descoperi. Printre rânduri poți ceti, că — ceea ce am zis noi totdeauna în foia noastră, — între principele, deputațiune și atentatul lui Stambulow nu e numai co-incidență, ci mare legătură. Viitorul o va dovedi!

* * *

În numărul trecut am vorbit despre demonstrațiune monstră ce au făcut-o anticlericali în Brüssel contra proiectului scolar, care lasă inspecția asupra învățământului religios în mâna bisericeii. Se zice că la demonstrațiune au luat parte peste 100,000 de oameni în frunte cu deputații socialiști. Cu totă manifestarea păgânilor și falsilor liberali ministrul de culte al Belgiei, Schollaert, n'are de gând, să și dea demisia mai vârtos, că clericali după manifestație au avut în Ostende la alegere o victorie strălucită. — Foarte bine face; nici se nu și-o dea, până nu duce la triumflupta binelui contra răului, lupta bisericeii pentru fericirea oamenilor contra liberalilor falsi și a socialiștilor, cari propagă numai desfrui și necredință!!

Noutăți.

In secolul al XIX lea. „Egyetértés” aduce seirea, că cărciumarii și otelieri din Budapesta au hotărât, ca „să nu dea nici cuartir, nici mâncare membrilor congresului naționalităților, ori cât de scump ar voi acestia să le plătescă”. Ei, în țara libertății se pot aduce ușor astfel de hotărâri!

* * *

O faptă săvârșită în capitala Ungariei. O fată tină, frumoasă, cu numele Maria Petrusca venise nu de mult la Budapesta pentru a ocupa un post de cassieră, când deodată dispăru. Părinții feti primiră o epistolă, în care se zicea, că fetea lor i va cereeta în curând, trimițându-le și două giamantane. Nu mult timp, și părinții primiră două giamantane. Părinții erau nelinișiți vădând că giamantanele au sosit și fata încă nu. Deodată mirosul cel greu venit dintr'un giamantan, le păru suspect și desfăcându-l aflară cadavrul fetei aproape decompus. Poliția urmărește pe făptuitor.

* * *

Falsificatori de bani deținuți. Din Oravița se scrie, că gendarmeria de acolo a deținut în zilele trecute o bandă de falsificatori de bani.

* * *

Locotenent sinucis. Din Reșița primim seirea, că locotenentul Stefan Dragicevici s'a sinucis. Causa se zice că ar fi fost un amor.

* * *

Inecați. Directorul bancei sârbesci Petru Manoilovics însoțit de soția și fetele sale, precum și de mai mulți amici, în zilele trecute a făcut o excursiune la Oppova care se află în apropiere de Bega. Fetele lui Manoilovics care era în etate de 15 ani s'a scaldat în Bega. Tata și cu muma se uitau de pe țărmuri. Deodată însă fata fu răpită de valuri. Manoilovics sări în Bega pentru de a o scăpa. Câteva minute și ambii fură înecați. Corpurile lor până la moment nu sunt aflate. Membrii direcțiunii bancei sârbesci au telegrafat numai decât vice-comitetului, ca în cazul când ar fi aflate corpurile lor, acele se fie transportate la Belgrad.

* * *

Avis. Atragem atențiunea onoraților nostri cetitori asupra publicațiunii de pe pagina 4-a a ziarului nostru, înfrîntore la alimentarea elevilor institutului nostru pedagogic teologic din loc.

Cerculariu

tuturor p. t. protopresbiteri și inspectori scolare în diecesa Aradului.

Despre cărțile de scolare anunțăm cumcă consistoriul, ascultând opiniunea comisiunii anchetare ce s'a emis din sinodul diecesan în cauza cărților de scolare, a primit și pentru anul scolaru ce vine 1895/96 lista cărților manuale de scolare de pre anul scolaru trecut 1894/5. Acea listă, din datul 9 August 1894 Nr. 3432 este cunoscută tuturor p. t. protopresbiteri și inspectori scolare.

Credem deci a fi de prisos repetirea listei. Folosim însă această ocaziune, a comunica observațiunile și experiențele noastre relativ la procurarea și întrebuințarea de cărți și de recuizite scolare și invităm organele noastre se năsuască la îndreptarea rețelilor și la suplinirea defectelor.

Un defect constatat în multe scolare, este că elevii nu se provăd de timpuriu și adecă îndată la începutul anului scolaru, cu recuizitele și cărțile necesare, că din localul scolaru lipsește mașina de comput, și alte recuizite, era tabla neagră de socotă e roșă de nu se mai pot exprime necari cifre cu cretă etc. și așa învățământul nu poate înainta.

Ca se preîntîmpinăm această stagnare și pedecă, p. t. D-Ta vei dispune prin organele și corporațiunile submanuat, ca încă acum în ferii, se se înzestreze localele de învățământ cu recuizitele necesare, și se se procure cărțile de lipsă pentru scolare, ca astfel Duminecă în (20 August st. v.) 1 Septembrie st. nou, a. c. făcând invo-

carea Duchului sânt, să se pōtă începe numai decât învățământul.

Ce privește procurarea cărților, este datorința fie-cărui părinte a îngriji pentru fiul său; era pre scolarii sermani are comitetul parochial se i provadă cu cărți și cu recuizite. Dureri însă, ce am constatat anul decurs, că în unele comune mari, și dela Dumneșen cu bună stare binecuvântate, scolarii abia jumătate aveau cărți; — că nu se îngrijiseră nici părinții nici comitetul parochial, era învățatoriul stetea așa zicând cu mâinile în sin, și nu scia să-și ajute barem atâta, se facă o arătare la consistoriu.

Mai aducem câte-va casuri de acestea, nu pentru înfruntarea unora, de ora ce singuratici vinovați au fost trași la răspundere, despre cari ni s'a făcut arătare, ci le aducem și le spunem spre îndreptarea rețelilor până nu se răspundesc mai tare. Așa e cazul cu tăblițe. Li-am răspuns acelor, și repetăm acuma tuturora, că fie-care elev dela înscrierea în scolare are lipsă de tăbliță prin toate clasele, că este o îndemnare la toate, precum la desemn și scriere, socotă și stilistică, și costă numai puțin cruceri; — din cari considerațiuni și mai departe avem se stăruim ca după eșirea din scolare încă, fie-care tinăr să între cu tăbliță în lucrul său și peste tot în economia casei sale. Se-i facem dragă tăblița, și se l legăm de ea pe viață!

Mai stranie ni-se par casurile, cari se referesc la întrebuințarea cărților și recuizitelor, ce le au procurat comitetul parochial. Comitetul crede că el a procurat pentru scolare și așa însemnă și pre obiect cumcă „e cartea scolii din N.” sau „tăblița e a scolii din N.” era apoi învățatoriul capetă îndrumare dela comitet, a îngriji de cărți și de recuizite, ca de ale scolii, ca pruncii se nu le strice, ci scolare se le aia și mai departe, că nu se pot cumpăra în tot anul! Ba s'au găsit învățatori, ales dintre cei provisorii, cari adoptând asemenea vederi dela comitetul parochial, au închis în sici-niele scolare toate obiectele, cărți, tăblițe până și cerusă și cretă, dispunând ca scolare se le capete numai în scolare și numai pre timpul prelegerii. Acesta e un rău, ce trebuie dires.

Cartea sau tăblița nu este a scolii, ci a elevului. Comitetul nu le a putut procura pentru scolare, carea nu învață ci pentru elevul cel serman din scolare, carele vrea să învețe. Onoratele comitete se dăruiască sermanilor, dar se fie darul înțelept, întreg și creștinesc: Ce s'a donat scolarilor, rămână proprietatea lor!

Faceți, ca scolarii cei sermani, să pōtă deveni și dēnșii stăpâni pe o mică și modestă avere: pe tasca lor cea cu manuale de scolare! Vor învăța și în scolare și pe acasă, prețutindenea și în totă ora, cum îi trage inima; er dacă se strică cărți și tăblițe, este bună dovadă că le-au întrebuințat, au învățat și deci fac progres, și pentru aceea cu bucurie se le cumpărăm altele nouă, tot spre scopul de mai nainte.

P. T. protopresbiteri și inspectori scolare sunt poftiți a distribui fie-cărui oficiu parochial câte un exemplariu din acest cerculariu pentru a îndeplini însărcinările aparținătoare competenței lor și totodată a l comunica și în învățatori din parochii, erași pentru a îndeplini cele aparținătoare competenței acestora.

Arad, din ședința consistorială dela 6/18 Iuliu 1895

Ioan Meșian m. p.,
episcopul Aradului.

Convocare.

„Reuniunea învățătorilor români gr.-or. din districtul VIII al arhidiecesei transilvane” este convocată în adunare generală pe ziua de 27 Au-

gust st. v. a c. și următoarele în comuna Iabenița, invitându-se prin această la participare toți iubitorii de școală.

Programa:

1. După săvârșirea s. liturghii cu chemarea sântului, în biserica română din Iabenița, urmând descrierea ședinței și constituirea.

2. Raportul comitetului despre activitatea sa și mersul afacerilor reuniunii sub decursul anului expirat.

3. Parabola evanghelică „Fiul cel răstăcit”, prelegere metodică din religiune de inv. Iosif Popescu.

4. Technica cetitului cu litere mobile, prelegere practică cu cursul I. de școală, de inv. D. Moisin.

5. „Colonizarea Daciei”, prelegere practică din istorie cu cursul III de școală de inv. I. Cofariu.

6. Raportul comisiei, esmise pentru cenzurarea raportului general al comitetului, cu propunerile sale.

7. „Omul în luptă cu natura”, disertațiune de inv. I. Popescu.

8. „Munții apuseni”, prelegere practică din geografie cu curs VI de școală de inv. G. Truța.

9. „Regula de trei și a societății”, prelegere practică din comput cu curs V și VI de școală de inv. D. Moisin.

10. „Disciplina în școală”, disertațiune de inv. Gr. Nicoră.

Reghin, din ședința comitetului reuniunii ținută la 27 Iunie st. v. 1895.

N. Manegețiu,
președinte.

D. Moisin,
notariu.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Câteva din cauzele și urmările irreligiozității

de

Dr. Vasile Saftu.

(Urmare.)

I.

Era prin vechi al 17-lea, când s'a format în Anglia o direcțiune filosofică, numită *deism*, ca să se filosoficească de teism. Contra acelor oameni, cari admiteau într-o religiune revelată numai în cas oportunitate rezonante, contra teistilor, s'a constituit o clasă de filosofi cu *Anselm de Canterbury*, cu *Schafesbur* și alții în frunte, cari au înălțat deismul încercând a dovedi toate credințele — de natură subiectivă se înțelege — cu argumente (din știință) obiective. Atunci s'au creat cunoscutele argumente pentru existența lui Dumnezeu: Argumentul cosmologic, teleologic, moral, istoric și — ca să-l amintim și pe cel mai slab, argumentul ontologic.

Întregei acestei direcțiuni i s'a pus din capul locului un fundament greșit pentru puternicul motiv, că creștinismul ca religiune revelată, se bazează pe dogmele credinței, cari în cea mai mare parte sunt nelămurite de mintea omenească și au caracter pur subiectiv. Romano-catolicul are convingerea lui subiectivă, că numai în eclesia catolică se poate mântui, protestantul în biserica luterană, calvinul în cea calvină și ortodocsul în cea greco-orientală. Ori-cât de mult ar încerca cineva, să se convertescă pe unul din acestia cu argumente obiective științifice — după hotărâta mea părere — mai mult îi strică decât îi folosește, căci în ori și cari cestiuni subiective argumentele obiective nu valorază mult.

Francezului bună oră, ca să aduc un exemplu și mai ușor de priceput îi place Marseilleza, germanului die Wacht am Rhein etc. Toate acestea sunt cestiuni subiective, de inimă, —

și în zadar se va încerca germanul să convingă pe francez, că die Wacht am Rhein e mai frumoasă decât Marseilleza sau viceversa. Dar aceste exemple, ca să lămurim pe deplin, ce va se dăcă cestiuni obiective și cestiuni subiective. Pute veni germanul cu toate argumentele obiective din știința muzicii, poate invoca toate autoritățile din lume, dar un francez cum se cade, tot nu va recunoaște, că die Wacht am Rhein e mai frumoasă decât Marseilleza. Așa stă lucrul — fie-mi permis să fac această comparație — și cu religiunile revalate peste tot și în special cu creștinismul. Pute veni cel mai învățat ierit, fie și cardinal, înaintea unui român mai simplu, dar ortodoc, cum se cade, ortodoc dela rătă și nu-i va succeda cu toate argumentele științifice obiective, să-l convingă, că există vre-o lege mai bună pe lume, ca cea greco-orientală. Etă, pentru-ace am dă eu, că a fost din capul locului greșită direcțiunea și fundamentul deismului. Greșită însă cum a fost, ea s'a răspândit mai întâiu în Anglia, apoi în Franța. Au început oamenii să credă numai aceea, ce și puteau explica și înțelegi cu ajutorul rațiunii; cu alte cuvinte au degradat creștinismul ca religiune revelată la o religiune naturală. După temperamentul, după caracterul și opozițiunile unele au fost urmările deismului în Anglia și altele în Franța.

Pe când în Anglia tendințele negative au fost împinse îndărăt de interesele mai profunde religioase, cari au predominat în acest popor, și până în ziua de azi dau direcțiune spiritului general al poporului, deosebindu-l într'un mod avantajos de alte popoare, pe atunci în Franța spiritul frivol al lui Voltaire și eloquența radicală a lui Rousseau au aprins un foc, care cu toate sgușuirile, prin cari a trecut acest popor de atunci încolo, cu toate năvălirile ultramontane de contrarevoluțiune, totuși mai arde și astăzi.*)

Că renumitul profesor Luthardt a avut totă dreptatea o dovedesc împrejurările de astăzi din Franța ilustrate prin citatul amintit din „Le Figaro”. Deistii au început, enciclopediștii din Franța au continuat cu focul care caracterizează pe francez, promovarea celei dintăiu cauze filosofice a irreligiozității, cunoscută sub numele de *Raționalism*.

„Noi înțelegem sub raționalism de regulă un sistem teologic care cercă religioz teologic de gânduri, care domina la sfârșitul secolului trecut și la începutul vechiului acestuia amvonale și școlile, și a cărei particularitate — după cum arată cuvântul *ratio* — rațiune — constă într-aceea, că el consideră rațiunea, adică cugetarea și voința naturală a individului ca cel mai din urmă izvor și cea mai înaltă normă, așa dar ca cea mai hotărâtoare în cestiuni de religiune și morală.**)

Cea dintăiu și cea mai consecventă urmare a raționalismului a fost, că fie-care individ și-a însușit dreptul, a admite din creștinism aceea, ce putea să intre în capul lui. În lături cu istoria, în lături cu obiceiurile și tradițiunile națiunii lui, în lături cu învățăturile preoților; *singură rațiunea* lui are să decidă, ce e bun și ce e rău din creștinism. Iși poate închipi ori și ce om cuminte, în ce chaos de idei ajunsesse lumea creștină.

În focul revoluțiunii franceze raționaliștii și schimbau icônele, își proclamau sfântii, la care se închine după capul lor, cu un cuvânt era un potop de învălmășeli din cari nu mai știau, cum să iasă. Acestea sunt fructele lui Rousseau, Voltaire etc. în cestiunile religioase.

*) Dr. Chr. Erust Luthardt: „Die modernen Weltanschauungen und ihre praktischen Konsequenzen”. Lipsa, 1880. S. 11.

**) Luthardt, același op, pg. 20.

Situațiunea, în care — durere — se gândește astăzi Franța din punctul acesta de vedere, are s'o mulțămescă în linia I. acestor s'oprediciști. Cu alte cuvinte în biserici fie-care raționalist făcea ce vrea. — Iși pute apoi închipi cineva, de e posibilă religiozitatea între astfel de împrejurări. De sigur, că nu.

Dar n'a fost destul cu atât. Raționalismul introdus în biserici. Rousseau a dat cel dintăiu impuls. Nu e vorbă, reforma pedagogică făcută de el, a avut urmări escelente, dar și destule părți rele. Paralel cu promovarea studiilor reale s'a propagat și raționalismul, care a micșorat tot mai tare și mai tare importanța studiului religiunii, care mai înainte era obiectul principal. Începând d'atunci științele reale și esacte au tot făcut la progrese enorme, studiul religiunii — vorbesc ca obiect de învățământ, a stat pe loc, prin urmare a regresat. Astfel am ajuns astăzi acolo, că obiectul religiunii e privit mai în toate școlile ca a 5 rătă la car.

Din biserici și din școală a trecut apoi acest raționalism în viața socială. Fie-care individ din cauza egoismului lui — natural la ori și care om — nu se mai gândea la binele societății întregi, ci la binele său propriu. Raționalismul a rupt pe individ de societate și l'a lăsat singur.

Iși pute acum închipi ori și cine când fie-care membru al societății nu se gândește decât numai la binele său propriu și nu la al întregii societăți, unde ajunge năvălirea omenească?

De regulă se întâmplă, că în societate sunt oameni și bogăți și săraci. Ce-i drept, unii ajung la avere prin moștenire, și nu prin munca lor proprie. Vine individul egoist și raționalist și se întreabă: Dar după care rațiune moștenescă acela de om să aibă dreptul să moștenescă dela tatăl său un milion, și eu muncesc de dimineață până seara și n'am ce-mi trebuie.

Un cas foarte interesant, care ilustrează pe deplin situațiunea, este exemplul din Franța dela o curte cu jurați, pe care l'am cetit eu, cum imi aduc aminte, într-o statistică a crimelor:

Erau la universitatea din Paris doi studenți foarte săraci: unul medicinist, celălalt iurist, amândoi nise băieți foarte destepti. Cu deosebire medicinistul se pricepea la *chirurgie*; nici un doctor în medicină, nici un profesor dela facultate nu scia să facă atât de escelent autopsii; juristul promitea să devină unul dintre cei mai celebri jurisconșulți ai Franței; în medicinist vedeau profesorii dela facultate pe viitorul *Billroth* al francezilor. Destul, că amândoi erau foarte săraci. O femeie foarte bătrână din Paris care n'avea pe nimenea pe lume, nici frați nici surori, și care din lăptărie își strinsese vre-o 10.000 franci, le aducea în totă dimineață lapte. Ea le confia lor tot; le spusese, că are 10.000 franci și că li portă totdeauna în sin ca să nu rămâie fără ei. Au trecut câteva luni la mijloc. Într-o seară iuristul începe să raționeze:

„Măi, dăcă cătră colegul său, bătrâna asta de-abia își trăie piciorule, are bani și noi suntem tineri și n'avem cu ce trăi. Ea n'are pe nimenea pe lume. Hai să o omorim și să-i rămban, ca să trăim mai ușor”.

Dis și făcut. A doua zi de dimineață, când a venit femeia cu laptele fumulită la cap și omorâtă. Ii luară banii er medicinistul secă cadavru frumos îl puse într'un geamantan și a doua zi de dimineață pleacă cu trenul. Ei s'au dus până la procsima stație și s'au reîntors la Paris, er geamantanul dat fără destinație nu s'a oprit până la Strassburg. Aici a rămas în magazin; dă va veni proprietarul se și-l ia.

Într-aceea nise vecini ai bătrânei negăsind vâdându-o, aduc lipsa ei

de atâta timp la cunoscința poliției. Caută, acesta în drăpă și în stănga, dar n'a putut afla nimic. Într-aceea funcționari dela stația din Strassburg observă, că conținutul geamantanului începuse, să răspândească un miros neplăcut. Ei desfac geamantanul și găsesc cadavru. Pentru-că ei cetiseră în foile franceze despre un eventual omor, trimiseră geamantanul poliției din Paris. Acesta chemă pe decanul facultății de medicină, ca om specialist, să deducă identitatea persoanei după cadavru. Decanul atât a fost de frapat de escelenta autopsie a cadavruului, încât îl cerea în conținut să îl dea, ca să-l ducă ca model, la facultate; el își uitase pentru-ce a fost chemat. În sfârșit după multă bătaie de cap, el bănuie, că numai medicinistul cutare a fost în stare să facă așa ceva.

Poliția îi chemă pe amândoi, ei își mărturisiră crima, căutând s'o acopere cu raționamentele lor, dar în zadar: Fură predați curții cu jurați, care pelângă toate insistențele miilor de studenți și a tuturor profesorilor dela universitate, i-a condamnat pe amândoi la moarte. După cât-va timp au fost ghilotinați acei doi băieți geniali ai Franței. De sigur greșit raționament și-au făcut ei.

În chipul acesta încetul cu încetul și pe nesimțite s'au format *anarhistii* (omeni, cari mai leneși, ar vrea să trăiescă bine și fără muncă), care astăzi terorizează Europa. Iși pute cineva închipi, până la ce grad de ură ajunge un anarhist, când aruncă bomba într-o cafenea, unde nu există nimenea, care să-i fi făcut vre-un rău.

Acestea sunt urmările raționalismului în biserici, în școli și în viața socială. Se înțelege, că în ele se dovedește pe deplin lipsa de religiozitate, căci un om cu frica lui Dumnezeu nu se portă atât de rău în biserici, nu desconsideră religiunea ca obiect de învățământ în școli și nici nu se face în vecii vecilor anarhist.

Etă, unde au ajuns oamenii din lipsa de religiozitate și sub scutul raționalismului filosofic. Acum toți simțiau, că e rău și că merg tot mai repede spre peire. Ce să facă? Să-și ia filosofie refugiu tot la religiune relavată, la creștinism? Asta n'o putea face. Au vădut ei, că nu e bine fără religiune, nu e bine fără Dumnezeu, și — cum de regulă se întâmplă, dintr'un estrem au trecut într'altul. Raționaliștii tot au trecut în creștinism. Din cestiunile d'ceesci, până ce rămăseră mai cu nimic și încercau să creeze ei după capul lor alte dogme nouă. Astfel din raționalism trecu tot filosofi la panteism. Pe când cei d'întăiu voiau să scotă credința revelată în Dumnezeu dinătoarea locurilor prin rațiune, cei d'al doilea voiau tot prin rațiune să facă tocmai contrarul: Din toate D-șeu. Astfel se născu Panteismul.

Panteismul nu-l mai număr între cauzele filosofice ci între cele politice, pentru-că, după cum vom vedea urmările lui s'au valorat mai mult pe terenul politic.

(Va urma.)

Bibliografie.

În editura lui Enric Zeidner, librar în Brașov, a apărut:

Carte de cetire pentru anii din urmă ai școlilor populare și de repetițiune lucrată de Nicolau Pilă profesor la gimnaziul rom. gr. or. din Brașov și Domeșiu Dogariu învățător dirigent în Satulung (Săcele).

Prețul: broșurat 70 cr. legat 85 cr. (1 cor 70 fil.)

Loterie.

Miercuri, în 31 Iuliu n. 1895.

Brünn: 85 17 31 18 75

Nr. 356/895

[110] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile noastre populare din comunele mai jos însemnate se deschide concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

1. Poiana, un post de învățătoriu și două de învățătoare cu salariu de câte 300 fl., 50 fl., bani de cuartir, și 20 fl. relut pentru grădină.

2. Cunița, un post cu salariu de 300 fl. și 20 fl. bani de cuartir.

3. Gârbova, un post, salariu de 300 fl. cuartir natural în edificiul școlii și 4 stângini de lemne de foc din cari e a se încălzi și sala de învățământ.

4. Gusu, un post cu salariu de 300 fl.

5. Reci, un post cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

6. Broșteni, 1 post cu salariu de 300 fl.

7. Sângetin, 1 post, salariu 300 fl. și cuartir în edificiul școlii.

Dela concurenți se cere ca cei alesi de învățători fiind cântăreți, să țină în Dumineci și sărbători strănă și să cânte cu școlarii la liturgie.

Concurenții să-și înainteze cererile subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Mercurea la 6 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 54/895

[111] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod provisoriu a postului de conducător la școala froebeliană a bisericii sf. Nicolae din Brașov Scheiu se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Concurențele la acest post vor documenta:

1. Că sunt române gr.-or.
2. Că au absolvat cu succes o școală civilă de fete sau alt institut echivalent.

3. Că au absolvat cursul de conducător de grădini de copii la o școală publică și au obținut diploma de calificare conform prescrișelor legii.

4. În fine să dea declarațiune, că se vor supune tuturor dispozițiilor prezente și viitoare ale organelor noastre bisericesci.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Lăfă anuală de fl. 400 — și bani de cuartir fl. 60.

Suplicele se vor adresa președintelui comitetului parochial al bisericii sf. Nicolae din Brașov Scheiu.

Brașov, 8 Aprile 1895.

Comitetul parochial al bisericii române ort. răs. dela sf. Nicolae în Brașov.

David Almășan, Arseniu Vlaicu,
președinte. secretar.

Nr. 149,895

[103] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala conf. gr. or. din parochia Săcărâmb, tractul protopresb. Geógin II, se scrie prin această concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Rom.”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt anual 366 fl. v. a. solvibili din cassa bisericii în rate lunare anticipative, cuartir și lemne pentru foc.

Dela alesul învățătoriu se pretinde ținerea stranei în Dumineci și sărbători.

Doritorii de a reflecta la acest post sunt rugați ași aterne cererile instruite cu documentele necesarii la subscrisul oficiu, până la termenul sus indicat.

Săcărâmb, Nagyág, 20 Iunie 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 349

[102] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci vacante dela școlile elementare române gr.-or. din comunele jos

însemnate, protopresbiteratul Dobrei, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român”.

1. Brásnic, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartitie pe popor, cuartir și lemne suficiente de foc.

2. Lăpugiul sup. cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul școlii, lemne de foc și tacele dela înmormântări compute în 15 fl. v. a.

3. Lăpușnic, cu salariu anual de 300 fl. din repartitie, cuartir și lemne de foc.

4. Roșcani-Mihăești, cu salariu de 360 fl. v. a. și cuartir în edificiul școlii.

Informații detaiate se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Concurenții au să se prezenteze în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică spre ași arăta dexteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Rugările instruite în sensul normelor din vigore să se așternă la subsemnatul oficiu în termenul deschis.

Dobra, 27 Iunie 1895.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Dobrei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente

A. S. Pécuaru,
adm. prot.

Nr. 457/895

[108] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învățători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Târnavelor se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român” și anume:

1. Botez, cu salariu anual de 380 fl. care constă din 25 jugere 242 pământ arătoriu și fânaș, învățătorul dacă va fi apt de serviciile cantonale, atunci are să primescă și stola usitată ca atare plus curtea și grădina cantonală apoi cuartir liber în edificiul școlii și grădină de legumi.

2. Fărău, cu salariu 300 fl. și cuartir.

3. Heria, cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul școlii și grădină de legumi.

4. Sălcud, cu salariu 300 fl. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, vor avea ași aterne rugările instruite conform legilor în vigore subsemnatului oficiu protopresbiterial în Cetatea de baltă (u. p. Küllövár) până la termenul fixat.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cetatea de baltă, 30 Iuliu 1895.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 280/895

[106] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foia „Telegraful Român” și anume în:

1. G-Hodac, salariul anual fl. 300 plătibil în 4 rate egale din repartitiune și cuartir natural în edificiul școlar;

2. Poleți, salar anual 300 fl. din repartitiune, și cuartir, în edificiul școlar.

3. Idicel-sat, salar anual 300 fl. din repartitiune, cuartir și două orgii lemne pe prețioare.

Informații mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiterial.

Petenții vor avea ași înainta suplicele concursuali instruite conform legilor în vigore subscrisului, la Reghinul șesesc, care e și p. u.

Oficiul protopresb. gr.-or al Reghinului, în conțelegere cu comitetele par.

Reghinul șesesc, 20 Iunie, 1895.

Galaction Șagău, protopresb.

„ALBINA”, institut de credit și de economii în Sibiu.

Publicațiune.

în sensul articol. de lege XXXVI din anul 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciari puse în circulațiune cu ziua de 30 Iunie 1895 face s. a fl. 1,751.000.—

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciari sunt de „ 1,911,587.01

3. Valoarea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de „ 7,892.200.—

4. În sensul §. 97 din statute „fondul special” pentru asigurarea scrisurilor fonciari e de „ 200.000.—

acesta e indus în cont separat și plasat în efecte publice.

Sibiu, 1 Iuliu 1895.

[112] 1—1

Diracțiunea.**Publicațiune.**

Pentru liferarea de:

- a) Pâne de grâu curat;
- b) Jimble albe de lapte;
- c) Făină de grâu curat Nr. 2 și 3;
- d) Carne de vită;
- e) Carne de vițel;
- f) Carne de oie;
- g) Carne de porc și
- h) Unsore de porc, toate de prima calitate, în scopul alimentării alor 150—160 elevi dela seminarul teologic pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian” din Sibiu, apoi

i) pentru provederea serviciului de pedel și servitori de casă;

l) pentru spălatul vestmintelor de pat, și

m) pentru spălatul albiturilor de corp ale acelorași elevi, în anul școlar 1895/6, cu începere dela 1 Septembrie a. c. st. v., prin această se scrie concurs.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste pozițiuni, să-și înainteze ofertele în scris, respective să se însinue la subsemnatul până la 15/27 August a. c., de unde vor afla mai detaliat și condițiunile pentru încheierea contractului.

[113] 1—3

Sibiu, 1 August st. n. 1895.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

311/95 of. prot.

[107] 3—3

Licitațiune minuendă.

Zidirea școlii române confesionale gr.-or. din Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice ce se va ține Marți, 6 August st. n. la 10 ore a. m. în cancelaria oficiului parochial din Cetea.

Prețul strigărei e de 3591 fl. 02 cr. v. a. Doritorii de a licita au să depună un vadiu de 10% în bani sau hârtie de valoare.

Edificiul se va pune până în 31 Octombrie a. c. sub coperiș, ér anul viitor se va termina tot lucrul până în 1 Iuliu. Comuna bisericescă dă tot materialul: pētră, cărămidă var, năsip și apă, și va săpa fundamentul cu puteri de concurență.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedé în cancelaria subsemnatului.

Alba-Iulia, 10 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiterial gr.-oriental al Albei-Iulia, în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 505/895.

[104] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învățătoresci din mai jos numitele comune, aparținătoare tractului protopresbiterial al Treiscaunelor, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român”.

1. Marcoș, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber și lemnele trebuincioase pentru încălzit.

2. Poiana-sărată, postul al doilea cu salariu de 300 fl. în numerar, locuință în edificiul școlar, 12 metri cubici lemne de foc și grădină pentru vergeturi.

Fiind postul de sub pct. 1. împreunat cu cantonatul, dela concurenți să cere cunoștința cântărilor bisericesci având a se presenta în biserică în vreo Duminecă sau sărbătoare. Reflecții își vor aterne cererile concursuale, instruite conform legilor în vigore, la subsemnatul oficiu în termen deschis.

Brețcu, (Bereczk) 22 Iunie 1895.

Oficiul protopresbiterial gr.-oriental al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara — Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provădute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de tóce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

[43] 10—21

Preș-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.